

การประชุมวิชาการบุหรีกับสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 18

วันที่ 21 มิถุนายน 2562

ณ โรงแรมเซ็นทารา บาย เซ็นทารา แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ในพิธีปิดงานประชุมวิชาการระดับชาติ “บุหรีกับสุขภาพ” ครั้งที่ 18 ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 20-21 มิถุนายน 2562 ที่โรงแรมเซ็นทารา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ ผู้แทนจากเครือข่ายควบคุมยาสูบต่าง ๆ ทั่วประเทศเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย จำนวน ประมาณ 1,100 คน ร่วมประกาศปณิธานเพื่อแสดงเจตนารมณ์อันแน่วแน่ว่าต้องการสนับสนุนให้ “บ้านปลอดบุหรี/บุหรีไฟฟ้า” เพื่อลดความรุนแรงต่อสุขภาพของประชาชนไทย ด้วยตระหนักว่า

- ควันบุหรีเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพผู้สูบและผู้ใกล้ชิด บุหรีจึงไม่ใช่สินค้าปกติเหมือนสินค้าอื่นทั่วไป
- คนไทยที่สูบบุหรีมีจำนวนถึง 10.7 ล้านคน โดย ร้อยละ 32.7 เคยมีการสูบบุหรีในบ้าน ซึ่ง ร้อยละ 73.8 ของคนที่สูบในบ้านสูบในบ้านทุกวัน ทำให้สมาชิกในบ้านต้องได้รับผลกระทบต่อสุขภาพจากควันบุหรีมือสอง
- มาตรการบ้านปลอดบุหรี/บุหรีไฟฟ้าสามารถช่วยลดอัตราการได้รับควันบุหรีมือสองและไอระเหยงบุหรีไฟฟ้ามือสองได้ และยังส่งผลดีทำให้สมาชิกในบ้านที่สูบค้อย ๆ ลดจำนวนการสูบในแต่ละวัน จนนำไปสู่การตัดสินใจเลิก

ทั้งนี้ ปณิธานที่ผู้แทนจากเครือข่ายควบคุมยาสูบในงานประชุมวิชาการบุหรีกับสุขภาพครั้งที่ 18 ได้ร่วมกันประกาศ มีดังนี้ คือ

- หนึ่ง พวกเราจะร่วมมือกันขับเคลื่อนให้ “มาตรการบ้านปลอดบุหรี/บุหรีไฟฟ้า สำเร็จเป็นรูปธรรม”
- สอง พวกเราจะร่วมมือกันส่งเสริมให้ “การไม่สูบบุหรี/บุหรีไฟฟ้า เป็นค่านิยมดูแลสุขภาพตนเองและผู้อื่น”
- สาม พวกเราจะร่วมกันสร้างความเข้มแข็ง “การดำเนินการควบคุมการบริโภคยาสูบ” ในทุกระดับ

ทั้งนี้ เพื่อสุขภาพของประชาชนไทย ทุกเพศ ทุกวัย อย่างทั่วถึงและเสมอหน้ากัน

ประเด็นน่าสนใจ ห้องวายุภักษ์ 5

เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่ ร่วมจัดเสวนา **“ก้าวต่อไปของเครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อคนไทย ปลอดสารทุกช่วงวัย”** ในการประชุมวิชาการระดับชาติ “บุหรีกับสุขภาพ” ครั้งที่ 18 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2562 เวลา 09.00-10.15 น.

โดย รศ.นพ.สุทัศน์ รุ่งเรืองหิรัญญา กรรมการและรองเลขาธิการเครือข่ายฯ นำเสนอทิศทางการดำเนินงานของเครือข่ายฯ ในช่วงเวลา ตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2563 - 30 มิถุนายน 2565 หัวข้อคือ ศึกษบุหรี หรือ **“Tobacco Endgame”** ให้ได้ภายใน 2 ปี โดยมี 5 แผนงานย่อยเป็นเข็มทิศนำทางการทำงาน ได้แก่

1. พัฒนานครต้นแบบ “เปลี่ยนก่อนป่วย”
2. มุ่งหน้าสู่บริการรอบทิศ
3. วิจัยและนวัตกรรม 4.0 สู่ Endgame
4. จากตำราสุขภาพสู่วิถีชุมชน
5. ขยายภาควิชาการและสังคม

ในแผนงานย่อยที่ 2 มุ่งหน้าสู่บริการรอบทิศ มีแนวทางน่าสนใจที่อาจเป็นส่วนหนึ่งของ **Tobacco Endgame** ได้จริง คือการพัฒนาต่อยอดให้ยาเลิกบุหรีมีราคาถูก และผลักดันให้เป็นยาสามัญประจำบ้าน ตัวอย่างเช่น ยา **nicotine lozenges** (นิโคตินชนิดเม็ดอม) ซึ่งปัจจุบันคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถผลิตได้แล้วด้วยต้นทุนการผลิตต่อเม็ดที่ถูกมากเมื่อเทียบกับหมากฝรั่งนิโคติน แต่ยังติดขัดเรื่องการขออนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หากสามารถผลักดันให้เกิดการผลิตยา **nicotine lozenges** ราคาถูกและจัดเป็นยาสามัญประจำบ้านได้ ในอนาคตก็จะสามารถนำไปวางจำหน่ายอยู่ในร้านสะดวกซื้อ เช่น เซเว่นอีเลฟเว่น ฯลฯ ควบคู่กับบุหรี และหากเป็นไปได้ก็จะความร่วมมือจากผู้ประกอบการให้พนักงานขายช่วยแนะนำยาตัวนี้ให้กับผู้สูบบุหรีด้วย

ประเด็นน่าสนใจ ห้องวายุภักษ์ 6

ปัญหาจำเพาะด้านการควบคุมยาสูบระดับภาค สิ่งที่รัฐและท้องถิ่นร่วมกันแก้ไข

วันพฤหัสบดีที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2562 เวลา 09.00-10.15 น.

กลุ่มวิจัยความอยู่ดีมีสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (WeSD) เปิดเผยสถานการณ์การปลูกยาสูบในภาคอีสานปี พ.ศ. 2559 ว่ามีการปลูกยาสูบ 3 สายพันธุ์ คือ เวอร์จิเนีย เบอร์เลย์ และเตอร์กิช อยู่ในพื้นที่ 15 จังหวัดจากทั้งหมด 20 จังหวัด โดยจังหวัดที่มีพื้นที่เพาะปลูกและจำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบเยอะสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ นครพนม ร้อยเอ็ด และหนองคาย แรงจูงใจในการปลูกอย่างหนึ่งที่สำคัญ คือ ยาสูบมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจในครัวเรือนเกษตรกร ดังจะเห็นได้จาก “สัดส่วนรายได้จากการปลูกยาสูบต่อรายได้รวม” ของจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ที่ ร้อยละ 54.03 ส่วนจังหวัดหนองคายอยู่ที่ ร้อยละ 33.42 อีกทั้งในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกรกับการควบคุมยาสูบ จะเห็นว่าการปลูกยาสูบอยู่ในสองสถานะ คือ ทั้งได้รับการ “ส่งเสริม” และ “ควบคุม” ซึ่งจุดมุ่งหมายการควบคุมยาสูบไทยเน้นที่การ “ควบคุมการบริโภคบุหรี่” ไม่ได้เน้นที่ “ผู้ผลิต”

ดังนั้น ทางออกในระยะยาวหรือการ “ปิดเกม” การควบคุมยาสูบที่สำคัญ จึงน่าจะเกี่ยวข้องการลงทุนในทรัพยากรมนุษย์ โดยการส่งเสริมการศึกษาหรือทักษะของคนรุ่นใหม่ การส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพอื่นให้แก่เกษตรกรชาวไร่และแรงงานในไร่ยาสูบ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ปลูกยาสูบจะต้องร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาหรือสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพใหม่ๆ ที่มีรายได้หรือผลตอบแทนที่ดีกว่าการปลูกยาสูบ

นอกจากนี้ ในอนาคตอุตสาหกรรมยาสูบไทยจะเผชิญกับแรงกดดันจากอุตสาหกรรมบุหรี่ข้ามชาติมากขึ้น ดังนั้น จะต้องเตรียมรับมือ ศึกษากฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบฉบับใหม่ เพื่อปรับปรุงมาตรการสำหรับเกษตรกรที่หลากหลายมากขึ้น